

Nr 35

Skatteutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 1973: 120 med förslag angående beskattning av pensionsförsäkringstagare, m. m. jämte motioner.

Propositionen

I proposition 1973: 120 har Kungl. Maj:t (finansdepartementet) föreslagit riksdagen att anta vid propositionen fogade förslag till

1. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370),
2. förordning om ändring i förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt,
3. lag om ändring i taxeringsförordningen (1956: 623).

I propositionen föreslås vissa ändringar i de bestämmelser som reglerar försäkringstagarnas beskattning. Förslaget innebär att avdrag för premie för makes pensionsförsäkring slopas och att avdrag för premie för egen pensionsförsäkring inte får uppgå till högre belopp än skillnaden mellan sammanlagda beloppet av inkomster från olika förvärvskällor och övriga allmänna avdrag. Resterande del av premie får emellertid dras av enligt samma regler under en följande sexårsperiod. Vidare föreslås att även efter överlåtelse av pensionsförsäkring försäkringstagaren i regel skall vara skattskyldig för utfallande belopp. Slutligen föreslås att pensionsförsäkring, som är tagen i samband med tjänst, i allmänhet skall kunna överlätas till arbetsgivare som är juridisk person, utan att avskattning skall ske.

Förslaget är avsett att tillämpas fr. o. m. 1974 års taxering.

Författningsförslagen

1 Förslag till

Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370)

Härigenom förordnas, att 46 § 2 mom. och 53 § 4 mom. samt punkt 10 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen (1928: 370) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

46 §

2 m o m.¹ I hemortskommunen äger skattskyldig, som varit här i riket bosatt under hela beskattningsåret, därjämte njuta avdrag:

1) för periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk utbetalning, som icke får avdragas från inkomsten av särskild förvärvskälla, dock att avdrag icke må ske för vad som utgått till person, tillhörande givarens hushåll, och ej heller, där understödet icke utgjort skadestånd, för vad som utgått till annans undervisning eller uppfostran;

2) för dels sådan tilläggspensionsavgift, som påförts den skattskyldige under året näst före det taxeringsår varom fråga är, dels ock avgift för pensionsförsäkring, som ej avses i 33 §, därest avgiften under beskattningsåret erlagts för försäkring, vilken äges av den skattskyldige själv eller, i förekommande fall, *hans make eller hans omyndiga barn*;

2) för dels sådan tilläggspensionsavgift, som påförts den skattskyldige under året näst före det taxeringsår varom fråga är, dels ock avgift för pensionsförsäkring, som ej avses i 33 §, därest avgiften under beskattningsåret erlagts för försäkring, vilken äges av den skattskyldige själv eller, i förekommande fall, *hans omyndiga barn*;

3) för dels sådan sjukförsäkringsavgift enligt 19 kap. 2 § lagen om allmän försäkring, som påförts den skattskyldige under året näst före det taxeringsår varom fråga är, dels ock premier och andra avgifter, som skattskyldig erlagt för försäkringar av följande slag, vilka ägas av honom själv eller, i förekommande fall, hans make eller hans omyndiga barn, nämligen kapitalförsäkring, arbetslöshetsförsäkring samt sådan sjuk- eller olycksfallsförsäkring, därunder inbegripen avgift till sjuk-kassa för begravningshjälp, som ej avses i 33 § och som ej utgör sjukförsäkring enligt 2—4 kap. lagen om allmän försäkring;

4) för belopp som den skattskyldige enligt vid självdeklarationen fogat intyg eller annat skriftligt bevis utgivit under beskattningsåret för underhåll av sådant hans barn under 18 år som icke varit hemmavarande, dock högst med 1 500 kronor för varje barn;

5) för sådan avgift enligt 4 § förordningen om allmän arbetsgivaravgift, som påförts den skattskyldige under året näst före det taxeringsår varom fråga är.

Har skattskyldig under beskattningsåret varit skyldig erlagga sjömansskatt, skall avdrag för periodiskt understöd, avgift för pensionsförsäkring, som ej avses i 33 §, och underhållsbidrag, som i första stycket 4)

¹ Senaste lydelse 1970: 162.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

här ovan sägs, åtnjutas allenast i den mån hänsyn vid beräkningen av sjömansskatt icke tagits till understödet, avgiften eller underhållsbidraget.

Därest skattskyldig endast under en del av beskattningsåret varit här i riket bosatt, skall avdrag, som nu sagts, åtnjutas allenast i den mån det belöper å nämnda tid.

Avdrag för premier och andra avgifter, som avses i första stycket 3) här ovan och som ej utgöra sjukförsäkringsavgift enligt 19 kap. 2 § lagen om allmän försäkring, må ej för skattskyldig åtnjutas till högre belopp än 250 kronor; dock att, om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, ifrågavarande avdrag för dem båda gemensamt må åtnjutas med högst 500 kronor. Avdrag, som nu sagts, med högst 500 kronor må vidare åtnjutas om skattskyldig under beskattningsåret varit ogift (varmed jämställes änka, änking eller fränskild) och haft hemmavarande barn under 18 år.

Avdrag för avgift för pensionsförsäkring som äges av den skattskyldige får ej åtnjutas till högre belopp än skillnaden mellan sammanlagda beloppet av inkomster från förvärvskällor, som äro skattepliktiga i hemortskommunen, och övriga avdrag enligt denna paragraf. Kan avdrag för avgift för pensionsförsäkring icke utnyttjas i hemortskommunen, må avdrag åtnjutas i annan kommun med belopp intill den där redovisade inkomsten; i förekommande fall efter andra avdrag enligt denna paragraf som åtnjutes vid taxeringen i kommunen. Vad som sålunda ej kunnat avdragas får den skattskyldige tillgodoföra sig genom avdrag senast vid taxering för sjätte beskattningsåret efter det år då avgiften erlades. Ej heller i sistnämnda fall får avdraget överstiga vad som återstår sedan övriga avdrag enligt denna paragraf åtnjutits.

53. §

4 m o m.² Har förmånstagare till pensionsförsäkring på grund av förmånstagareförordnandet uppburit försäkringsbelopp före försäkringstagarens död och äro omständigheterna sådana att försäkringstagaren icke vid utbetalning av motsvarande belopp till förmånsta-

4 m o m. Har förmånstagare till pensionsförsäkring på grund av förmånstagareförordnandet uppburit försäkringsbelopp före försäkringstagarens död och äro omständigheterna sådana att försäkringstagaren icke vid utbetalning av motsvarande belopp till förmåns-

² Senaste lydelse 1964: 51.

Nuvarande lydelse

garen skulle hava varit berättigad till avdrag för beloppet såsom för omkostnad eller periodiskt understöd, skall försäkringstagaren vara skattskyldig för beloppet. Vad nu sagts om försäkringstagaren skall äga motsvarande tillämpning i fråga om den som vid försäkringstagarens död eller eljest efter denne erhållit förfoganderätten till försäkringen.

(Se vidare anvisningarna.)

Föreslagen lydelse

tagaren skulle hava varit berättigad till avdrag för beloppet såsom för omkostnad eller periodiskt understöd, skall försäkringstagaren vara skattskyldig för beloppet. Vad nu sagts om försäkringstagaren skall äga motsvarande tillämpning i fråga om den som efter förvärv av försäkringen vid inkomstbeskattningen skall anses som dess ägare enligt vad nedan sägs.

Har äganderätt till pensionsförsäkring övergått på fysisk person skall oavsett överlåtelsen försäkringstagaren under sin livstid vid inkomstbeskattningen anses som försäkringens ägare och även vara skattskyldig för utfallande belopp. Vad nu sagts skall dock ej gälla om äganderätten övergått på annan till följd av försäkringstagarens anställningsförhållande eller på grund av utmätning, ackord eller konkurs och ej heller om äganderätten övergått på grund av bodelning i anledning av hemskillnad eller äktenskapsskillnad och försäkringstagaren vid utbetalning till förvärvaren, motsvarande vad denne uppburit på grund av försäkringen, skulle hava varit berättigad till avdrag här för såsom för periodiskt understöd. Vad i detta stycke föreskrives angående försäkringstagaren skall även avse den som efter förvärv av försäkring skall anses som dess ägare vid inkomstbeskattningen.

Om särskilda skäl föreligga kan riksskatteverket på ansökan medgiva att den som förvärvat pensionsförsäkring skall anses som försäkringens ägare vid inkomstbeskattningen även i fall då överlåtare enligt vad i föregående stycke sägs skall anses som ägare av försäkringen. Mot beslut, som riksskatteverket meddelat i sådant ärende, får talan icke föras.

(Se vidare anvisningarna.)

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Anvisningar

till 32 §

10.³ Ändras försäkringsavtal så, att pensionsförsäkring helt eller delvis övergår till kapitalförsäkring, skola mot kapitalförsäkringen svarande premiereserv och övriga tillgodohavanden vid tidpunkten för ändringen anses såsom på grund av pensionsförsäkringen utbetalt belopp.

Övergår äganderätten till pensionsförsäkring annorledes än på grund av försäkringstagarens död till *annan* juridisk person *än pensionsstiftelse*, skall ett belopp motsvarande försäkringens värde vid tiden för äganderättens övergång anses såsom på grund av pensionsförsäkringen utbetalt till försäkringstagaren. Vad nu sagts om försäkringstagaren skall äga motsvarande tillämpning i fråga om den som vid försäkringstagarens död eller eljest efter denne erhållit förfoganderätten till försäkringen och överlåter äganderätten till densamma.

Övergår äganderätten till pensionsförsäkring annorledes än på grund av försäkringstagarens död till juridisk person, skall ett belopp motsvarande försäkringens värde vid tiden för äganderättens övergång anses såsom på grund av pensionsförsäkringen utbetalt till försäkringstagaren. Vad nu sagts om försäkringstagaren skall äga motsvarande tillämpning i fråga om den som vid försäkringstagarens död eller eljest efter denne erhållit förfoganderätten till försäkringen och överlåter äganderätten till densamma.

Vad i andra stycket föreskrivits skall ej gälla om äganderätten till pensionsförsäkring övergår till pensionsstiftelse eller, i fråga om pensionsförsäkring som tagits i samband med tjänst, till den försäkrades arbetsgivare under förutsättning att arbetsgivaren icke är sådan juridisk person, vari den försäkrade ensam eller tillsammans med ett fåtal andra personer genom innehav av aktier eller andelar har ett bestämmande inflytande.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas första gången vid 1974 års taxering.

1. Äldre bestämmelser gäller vid eftertaxering för år 1973 eller tidigare år.

2. De nya bestämmelserna i 53 § 4 mom. andra stycket gäller endast beträffande överlåtelser av pensionsförsäkring som ägt rum efter den 31 december 1972.

3. Utan hinder av vad i 53 § 4 mom. andra stycket stadgas skall som

³ Senaste lydelse 1964: 51.

försäkringens ägare anses den som genom överlåtelse från sin make förvärvat äganderätten till pensionsförsäkring före utgången av år 1973 och vid taxering åren 1971—1973 åtnjutit avdrag helt eller till övervägande del för de premier för försäkringen som erlagts under åren 1970—1972.

2 Förslag till

Förordning om ändring i förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt

Härigenom förordnas, att 6 § 4 mom. förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

4 m o m.¹ Har förmånstagare till pensionsförsäkring på grund av förmånstagareförordnandet uppburit försäkringsbelopp före försäkringstagarens död och äro omständigheterna sådana att försäkringstagaren icke vid utbetalning av motsvarande belopp till förmånstagaren skulle hava varit berättigad till avdrag för beloppet såsom för omkostnad eller periodiskt understöd, skall försäkringstagaren vara skattskyldig för beloppet. Vad nu sagts om försäkringstagaren skall äga motsvarande tillämpning i fråga om den som vid försäkringstagarens död eller eljest efter denne erhållit förfoganderätten till försäkringen.

Föreslagen lydelse

6 §

4 m o m. Har förmånstagare till pensionsförsäkring på grund av förmånstagareförordnandet uppburit försäkringsbelopp före försäkringstagarens död och äro omständigheterna sådana att försäkringstagaren icke vid utbetalning av motsvarande belopp till förmånstagaren skulle hava varit berättigad till avdrag för beloppet såsom för omkostnad eller periodiskt understöd, skall försäkringstagaren vara skattskyldig för beloppet. Vad nu sagts om försäkringstagaren skall äga motsvarande tillämpning i fråga om den som efter förvärv av försäkringen vid inkomstbeskattningen skall anses som dess ägare enligt vad nedan sägs.

Har äganderätt till pensionsförsäkring övergått på fysisk person skall oavsett överlåtelsen försäkringstagaren under sin livstid vid inkomstbeskattningen anses som försäkringens ägare och även vara skattskyldig för utfallande belopp. Vad nu sagts skall dock ej gälla om äganderätten övergått på annan till följd av försäkringstagarens anställningsförhållande eller på grund av utmätning, ackord eller konkurs och ej heller om äganderätten övergått på grund av bodelning i anledning

¹ Senaste lydelse 1964: 52.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

av hemskillnad eller äktenskaps-skillnad och försäkringstagaren vid utbetalning till förvärvaren, motsvarande vad denne uppburit på grund av försäkringen, skulle ha varit berättigad till avdrag här för såsom för periodiskt understöd. Vad i detta stycke föreskrives angående försäkringstagaren skall även avse den som efter förvärv av försäkring skall anses som dess ägare vid inkomstbeskattningen.

Om särskilda skäl föreligga kan riksskatteverket på ansökan medge att den som förvärvat pensionsförsäkring skall anses som försäkringens ägare vid inkomstbeskattningen även i fall då överlåtare enligt vad i föregående stycke sägs skall anses som ägare av försäkringen. Mot beslut, som riksskatteverket meddelat i sådant ärende, får talan icke föras.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas första gången vid 1974 års taxering.

1. Aldre bestämmelser gäller vid eftertaxering för år 1973 eller tidigare år.

2. De nya bestämmelserna i 6 § 4 mom. andra stycket gäller endast beträffande överlåtelser av pensionsförsäkring som ägt rum efter den 31 december 1972.

3. Utan hinder av vad i 6 § 4 mom. andra stycket stadgas skall som försäkringens ägare anses den som genom överlåtelse från sin make förvärvat äganderätten till pensionsförsäkring före utgången av år 1973 och vid taxering åren 1971—1973 åtnjutit avdrag helt eller till övervägande del för de premier för försäkringen som erlagts under åren 1970—1972.

3 Förslag till

Lag om ändring i taxeringsförordningen (1956: 623)

Härigenom förordnas, att 37 § 2 mom. taxeringsförordningen (1956: 623)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

37 §

2 m o m. Vid avlämnande av uppgifter, varom stadgas i 1 mom., skall iakttagas följande.

Avser sådan förmån, varom i 1 mom. första och andra punkterna förmåles, endast en del av året, skall upplysning meddelas om den tidrymd, för vilken förmånen utgått.

I kontrolluppgift, som upptager särskild resekostnads- och traktamentsersättning, skall angivas beloppet av dels resekostnadsersättning och dels traktamentsersättning jämte tid för vilken traktamentsersättning utgått. Därvid skola uppgifter lämnas om traktamentsersättning dels för förrättningar inom riket i enlighet med vad nedan sägs och dels för förrättningar utom riket. I fråga om förrättningar inom riket skola uppgifter lämnas särskilt för förrättningar som icke varit förenade med övernattning (endagsförrättningar), förrättningar som varit förenade med övernattning men icke medfört vistelse mer än femton dygn i följd på en och samma ort (korttidsförrättningar) samt övriga resor (långtidsförrättningar). För endagsförrättningar uppgives utgiven traktamentsersättning och antal dagar. Vid beräkning av antalet dagar för endagsförrättningar medräknas icke sådan endagsförrättning, som varat högst fyra timmar; förrättning som varat mer än fyra timmar men högst tio timmar räknas som halv dag; längre förrättning räknas som hel dag. För korttids- och långtidsförrättningar uppgives utgiven traktamentsersättning och antal nätter övernattning skett. De första femton dygnen av varje långtidsförrättning uppgivas såsom korttidsförrättning. — I kontrolluppgift skall i förekommande fall särskilt anmärkas, att arbetsgivaren, utöver traktamentsersättningen, haft utgifter för den anställdes bostad eller uppehälle under förrättningen.

Om skattechefen i det län där arbetsgivarens hemortskommun är belägen medger det, behöver arbetsgivaren, i stället för att lämna uppgift enligt tredje stycket om traktamentsersättning vid förrättning inom riket, endast anmärka i kontrolluppgiften att sådan ersättning utgått. Förutsättning för medgivande är att ersättning utgår enligt sådana grunder att den kan antagas icke komma att överstiga avdragsgill ökning i levnads-kostnaderna. Motsvarande medgivande kan lämnas även beträffande resekostnadsersättning för färd med allmänt kommunikationsmedel. Medgivande lämnas endast om arbetsgivaren har ett större antal anställda, som mera regelbundet företager tjänsteresor, och medgivandet bedömes vara utan olägenhet för taxeringsarbetet. Medgivande gäller tills vidare. Det kan begränsas till viss grupp av anställda. — Ansökan om medgivande göres hos länsstyrelsen senast den 31 oktober året före taxerings-

¹ Förordningen omtryckt 1971: 399.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

året. Talan mot beslut, varigenom ansökan om medgivande avslagits eller medgivande återkallats, föres hos riksskatteverket genom besvär som skola ha inkommit till verket inom en månad från den dag då klaganden erhöi del av beslutet. Mot riksskatteverkets beslut får talan icke föras.

Därest vid avlönings utbetalande avdrag skett för löntagares eller hans efterlevandes pensionering, skall i kontrolluppgiften upptagas bruttolön och vad som avdragits.

I kontrolluppgift enligt 1 mom. första, andra eller sjunde punkten skall angivas, huruvida arbetsgivaren har att för utgivet belopp erlägga avgift enligt 19 kap. 1 § lagen om allmän försäkring.

I kontrolluppgift skall särskilt för sig upptagas sådant skatteavdrag, som skett för uttagande av preliminär A-skatt.

Särskild uppgiftshandling skall avlämnas för varje person, varom fråga är. Därvid skall fullständigt angivas personens namn, personnummer, hemvist och bostadsadress. Där så kan ske, bör uppgift lämnas även om numret på för honom utfärdad debetsedel å preliminär skatt för året näst före taxeringsåret.

Kontrolluppgift, som i 1 mom. tredje punkten sägs och som avser pensionsförsäkring tagen annorledes än i samband med tjänst, skall innehålla uppgift om *försäkrings- tagaren eller*, i förekommande fall, den som *vid försäkringstagarens död eller eljest efter denne* erhållit förfoganderätten till försäkringen. Kontrolluppgift, som avser pensionsförsäkring tagen i samband med tjänst, skall innehålla uppgift om den, som enligt tjänsteavtalet skall åtnjuta pensionsförmånen.

Kontrolluppgift, som i 1 mom. tredje punkten sägs och som avser pensionsförsäkring tagen annorledes än i samband med tjänst, skall innehålla uppgift om *tidigare och nuvarande ägare till försäkringen och, om möjligt, fång varigenom äganderätten övergått samt*, i förekommande fall, den som erhållit förfoganderätten till försäkringen. Kontrolluppgift, som avser pensionsförsäkring tagen i samband med tjänst, skall innehålla uppgift om den, som enligt tjänsteavtalet skall åtnjuta pensionsförmånen.

Uppgift skall avfattas å blankett enligt fastställt formulär eller å annan för ändamålet lämpad blankett.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1974 och tillämpas första gången i fråga om kontrolluppgift till ledning vid 1974 års taxering.

1. Äldre bestämmelser gäller i fråga om eftertaxering för år 1973 eller tidigare år.

2. Oavsett 37 § 2 mom. nionde stycket i dess nya lydelse behöver kontrolluppgift icke innehålla uppgift om tidigare ägare, vilken överlåtit försäkringen före ingången av år 1973.

Motionerna

Med anledning av propositionen har väckts följande motioner, nämligen

1973: 1972 av herrar Hörberg (fp) och Sundkvist (c) vari hemställs

1. att sådan övergångsbestämmelse utformas att avdragsrätt vid 1974 års taxering medges för premie som under 1973 erlagts av pensionsförsäkringstagares make för försäkring tecknad före den 1 januari 1973, även om den betalande först efter premiens erläggande men före utgången av 1973 blivit ägare till försäkringen och

2. att skatteutskottet utfärdar erforderlig författningstext;

1973: 1973 av herr Josefson i Arrie m. fl. (c) vari hemställs

att riksdagen beslutar att rätten till avdrag för makes pensionsförsäkringspremie bibehålls för makar med s. k. faktisk sambeskattnings i enlighet med i motionen angivna grunder;

1973: 1974 av herr Magnusson i Borås m. fl. (m) vari hemställs

att riksdagen avslår proposition 1973: 120 i vad den avser

1. slopande av avdragsrätt för premie för makes pensionsförsäkring,

2. begränsning av avdraget för egen pensionsförsäkring på så sätt att underskott inte uppkommer vid taxeringen,

3. att de föreslagna författningsändringarna skall träda i kraft dagen efter den då de enligt därå meddelade uppgifter utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

I detta sammanhang behandlas också den vid riksdagens början väckta motionen 1973: 138 av herrar Taube (fp) och Hörberg (fp) vari hemställs

att riksdagen anholder att Kungl. Maj:t uppdrar åt livförsäkringsskattekommittén att utreda och framlägga förslag om skyldighet för försäkringsbolag att lämna uppgift till taxeringsmyndigheterna om tecknade pensionsförsäkringar.

Utskottet

På grundval av en av livförsäkringsskattekommittén avlämnad promemoria om vissa beskattningsfrågor angående frivillig pensionsförsäkring (Ds Fi 1972: 10) föreslås i propositionen ändrade bestämmelser om avdrag vid taxeringen för premie för frivillig pensionsförsäkring (P-försäkring) och beskattning vid överlåtelse av sådan försäkring.

En P-försäkring kan i vissa fall utnyttjas vid inkomstbeskattningen på sätt som inte varit avsett. Detta sammanhänger med att avdrag f. n. medges för premie för P-försäkring, som ägs av den skattskyldiges make, och att belopp, som utfaller på grund av försäkringen, betraktas som A-inkomst. En skattskyldig kan således genom att betala premien för sin makes P-försäkring få nedsättning av sin egen taxering, medan utfallande pensionsbelopp särbeskattas hos andre maken. Härigenom kan makarna erhålla betydande skattelättnader, om deras inkomster i

storlek väsentligt skiljer sig från varandra. På grund härav föreslås i propositionen att rätten till avdrag för premie för makes P-försäkring skall slopas. För att förhindra att make indirekt erhåller avdrag för premierna genom att tillgodoföra sig de avdrag som andre maken inte kunnat utnyttja vid sin taxering, föreslås vidare att avdrag för premie för egen P-försäkring inte får uppgå till högre belopp än skillnaden mellan sammanlagda beloppet av inkomster från olika förvärvskällor och övriga allmänna avdrag. I den mån avdraget inte kan utnyttjas för det beskattningsår premien erlagts, får beloppet enligt samma regler dras av vid taxeringen för något av de följande sex åren.

I motionen 1973: 1974 yrkas avslag på propositionen i denna del, och i motionen 1973: 1973 yrkas att rätten till avdrag för premie för makes P-försäkring skall bibehållas vid faktisk sambeskattnings.

Bevillningsutskottet framhöll i sitt betänkande 1970: 48 bl. a., att gällande bestämmelser, som i sin nuvarande utformning främst gynnar försäkringstagare för vilka behovet av försäkringsskydd är minst och som erbjuder vissa möjligheter till skatteflykt, borde bli föremål för översyn. Skatteutskottet hälsar därför med tillfredsställelse de i propositionen framlagda förslagen, som syftar till att förhindra att frivilliga P-försäkringar utnyttjas i skatteundandragande syfte.

I de ovannämnda motionerna har invänts att de föreslagna inskränkningarna i rätten till avdrag för premie för P-försäkring motverkar möjligheterna att ordna pensioneringen för make, som arbetar i andre makens jordbruk eller rörelse, dvs. i de fall makarna enligt gällande bestämmelser skall sambeskattas för den gemensamma arbetsinkomsten. Som departementschefen framhållit innefattar bestämmelserna om folkpension och allmän tilläggspension ett skydd för efterlevande make, som inte beskattats för egen arbetsinkomst. Därtill kommer att skattskyldig genom egen frivillig P-försäkring kan säkerställa makes pensionering. I fråga om redan tecknade P-försäkringar kan en anpassning till de nya bestämmelserna ske antingen genom att försäkringen ersätts genom s. k. fribrev eller genom att försäkringen överläts till den make som tidigare erlagt och vid taxeringen erhållit avdrag för premierna. Mot bakgrund härav finner utskottet motionärernas invändningar mot förslaget att slopa avdragsrätten för premie för makes P-försäkring inte bärande. På grund härav och då den föreslagna inskränkningen i rätten till avdrag för premie för egen P-försäkring är ett nödvändigt komplement till slopandet av avdragsrätten för makeägd försäkring, tillstyrker utskottet ovannämnda förslag i propositionen och avstyrker således bifall till motionen 1973: 1973 och till motionen 1973: 1974 i denna del. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla, att de föreslagna ändringarna är att betrakta som provisoriska i avvaktan på livförsäkringsskattekommitténs slutgiltiga ställningstagande till den framtida utformningen av försäkringsbeskattningen.

Enligt förslaget i propositionen skall den som fått avdrag för premie för P-försäkring i princip också beskattas för utfallande pensionsbelopp. Även efter överlåtelse av försäkringen skall således försäkringstagaren vid inkomsttaxeringen — med vissa undantag — anses som ägare till försäkringen och vara skattskyldig för utfallande belopp. Enligt en särskild övergångsbestämmelse skall dock överlåtelse av P-försäkring till premiebetalande make medföra överflyttning av skattskyldigheten för utfallande belopp, om överlåtelsen skett före utgången av 1973 och den premiebetalande maken fått avdrag helt eller till övervägande del för de premier som erlagts under åren 1970—1972.

Om premie för makes P-försäkring erlagts under förra delen av 1973, innan de nya bestämmelserna trätt i kraft och innan försäkringen överlåts till den premiebetalande maken, kan med den utformning övergångsbestämmelserna erhållit i propositionen avdrag för premien inte erhållas vid 1974 års taxering, trots att skattskyldighet föreligger för hela det på grund av försäkringen utfallande beloppet. Med anledning härav yrkas i motionen 1973: 1972 att avdrag skall medges vid 1974 års taxering för premie som under 1973 erlagts av försäkringstagarens make för P-försäkring, tecknad före den 1 januari 1973, även om den betalande maken först efter premiens erläggande men före utgången av 1973 blivit ägare till försäkringen. Ett motsvarande yrkande framställs i en av Svenska försäkringsbolags riksförbund till utskottet ingiven skrivelse.

De ovannämnda konsekvenserna av förslaget i propositionen torde inte ha varit avsedda. Utskottet, som instämmer i syftet med motionen och den förenämnda skrivelsen, föreslår därför ett tillägg till punkt 3 av övergångsbestämmelserna till ändringarna i kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomstskatt av innebörd att om överlåtelse av P-försäkring sker under 1973, den make till vilken försäkringen överlåts i beskattningshänseende skall, i den mån yrkande därom framställs vid taxeringen, anses som ägare till försäkringen redan från ingången av 1973. Härigenom torde yrkandet i motionen 1973: 1972 vara tillgodosett.

I vissa speciella fall finns, som ovan antytts, anledning att göra avsteg från den ovan angivna beskattningsprincipen vid överlåtelse av P-försäkring och godta att skattskyldigheten övergår på den nye ägaren till försäkringen. Enligt förslaget i propositionen skall detta vara fallet såvitt avser tjänstepensionsförsäkring vid överlåtelse dels från arbetstagare till arbetsgivare, dels från en arbetsgivare till en annan och dels från arbetsgivare till arbetstagare. Detta framgår emellertid inte fullt klart av den föreslagna lydelsen av 53 § 4 mom. andra stycket kommunalskattelagen och 6 § 4 mom. andra stycket förordningen om statlig inkomstskatt. Utskottet föreslår därför i förtydligande syfte en redaktionell ändring av nämnda författningsrum.

Enligt förslaget i propositionen skall författningsändringarna träda i kraft dagen efter den då de utkommit från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas första gången vid 1974 års taxering.

I motionen 1973: 1974 yrkas att författningsändringarna skall tillämpas först på förhållanden som inträtt efter ikraftträdandet.

Livförsäkringsskattekommitténs promemoria publicerades redan i början av december 1972. Såväl försäkringsanstalterna som försäkringstagarna har med anledning härav redan kunnat anpassa sig till de nya bestämmelserna. I den mån så inte skett finns olika möjligheter att genom ändrade dispositioner undvika retroaktiva verkningar av lagstiftningen. Med hänsyn härtill och då det är angeläget att de nya bestämmelserna både i vad de avser skärpningar och lättnader i beskattningen träder i kraft så snart som möjligt tillstyrker utskottet departementschefens förslag. Utskottet avstyrker således bifall till motionen 1973: 1974 även i denna del.

Övriga förslag i propositionen, som i det föregående inte upptagits till särskild behandling, föranleder inga erinringar från utskottets sida.

I detta sammanhang behandlar utskottet också den vid riksdagens början väckta motionen 1973: 138, vari hemställs att livförsäkringsskattekommittén får i uppdrag att utreda frågan om skyldighet för försäkringsbolag att lämna uppgift till taxeringsmyndigheterna om tecknade P-försäkringar.

Enligt vad utskottet erfarit kommer kommittén i sitt fortsatta utredningsarbete att pröva frågan om utökad uppgiftsskyldighet i fråga om alla former av livförsäkringar. Härigenom torde motionärernas yrkande redan vara tillgodosett, varför utskottet inte anser sig ha anledning tillstyrka skrivelseyrkandet i motionen 1973: 138.

Utskottet hemställer

att riksdagen

- A. med avslag på motionerna 1973: 1973 och 1973: 1974 samt i anledning av propositionen 1973: 120 och motionen 1973: 1972 antar de vid propositionen fogade förslagen till
- 1. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370) med de ändringar att

*dels 53 § 4 mom. erhåller följande såsom utskottets förslag be-
tecknade lydelse:*

Kungl. Maj:ts förslag

Utskottets förslag

53 §

4 m o m. Har förmänstagare till pensionsförsäkring på grund av förmänstagareförordnandet uppburit försäkringsbelopp före försäkringstagarens död och äro omständigheterna sådana att försäkringstagaren icke

Kungl. Maj:ts förslag

Utskottets förslag

vid utbetalning av motsvarande belopp till förmånstagaren skulle hava varit berättigad till avdrag för beloppet såsom för omkostnad eller periodiskt understöd, skall försäkringstagaren vara skattskyldig för beloppet. Vad nu sagts om försäkringstagaren skall äga motsvarande tillämpning i fråga om den som efter förvärv av försäkringen vid inkomstbeskattningen skall anses som dess ägare enligt vad nedan sägs.

Har äganderätt till pensionsförsäkring övergått på fysisk person skall oavsett överlåtelsen försäkringstagaren under sin livstid vid inkomstbeskattningen anses som försäkringens ägare och även vara skattskyldig för utfallande belopp. Vad nu sagts skall dock ej gälla om äganderätten övergått på annan till följd av *försäkringstagarens* anställningsförhållande eller på grund av utmätning, ackord eller konkurs och ej heller om äganderätten övergått på grund av bodelning i anledning av hemskillnad eller äktenskapsskillnad och försäkringstagaren vid utbetalning till förvärvaren, motsvarande vad denne uppburit på grund av försäkringen, skulle hava varit berättigad till avdrag härför såsom för periodiskt understöd. Vad i detta stycke föreskrives angående försäkringstagaren skall även avse den som efter förvärv av försäkring skall anses som dess ägare vid inkomstbeskattningen.

Har äganderätt till pensionsförsäkring övergått på fysisk person skall oavsett överlåtelsen försäkringstagaren under sin livstid vid inkomstbeskattningen anses som försäkringens ägare och även vara skattskyldig för utfallande belopp. Vad nu sagts skall dock ej gälla om äganderätten övergått på annan till följd av anställningsförhållande eller på grund av utmätning, ackord eller konkurs och ej heller om äganderätten övergått på grund av bodelning i anledning av hemskillnad eller äktenskapsskillnad och försäkringstagaren vid utbetalning till förvärvaren, motsvarande vad denne uppburit på grund av försäkringen, skulle hava varit berättigad till avdrag härför såsom för periodiskt understöd. Vad i detta stycke föreskrives angående försäkringstagaren skall även avse den som efter förvärv av försäkring skall anses som dess ägare vid inkomstbeskattningen.

Om särskilda skäl föreligga kan riksskatteverket på ansökan medgiva att den som förvärvat pensionsförsäkring skall anses som försäkringens ägare vid inkomstbeskattningen även i fall då överlåtaren enligt vad i föregående stycke sägs skall anses som ägare av försäkringen. Mot beslut, som riksskatteverket meddelat i sådant ärende, får talan icke föras.

(Se vidare anvisningarna.)

dels ikraftträdandebestämmelserna erhåller följande såsom *utskottets förslag* betecknande lydelse:

Kungl. Maj:ts förslag

Utskottets förslag

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas första gången vid 1974 års taxering.

1. Äldre bestämmelser gäller vid eftertaxering för år 1973 eller tidigare år.

2. De nya bestämmelserna i 53 § 4 mom. andra stycket gäller endast beträffande överlåtelse av pensionsförsäkring som ägt rum efter den 31 december 1972.

3. Utan hinder av vad i 53 § 4 mom. andra stycket stadgas skall som försäkringens ägare anses den som genom överlåtelse från sin make förvärvat äganderätten till pensionsförsäkring före utgången av år 1973 och vid taxering åren 1971—1973 åtnjutit avdrag helt eller till övervägande del för de premier för försäkringen som erlagts under åren 1970—1972.

3. Utan hinder av vad i 53 § 4 mom. andra stycket stadgas skall som försäkringens ägare anses den som genom överlåtelse från sin make förvärvat äganderätten till pensionsförsäkring före utgången av år 1973 och vid taxering åren 1971—1973 åtnjutit avdrag helt eller till övervägande del för de premier för försäkringen som erlagts under åren 1970—1972. *Om överlåtelse av sådan pensionsförsäkring sker under år 1973 skall, i den mån yrkande därom framställles vid taxeringen, den make till vilken försäkringen överlåtes anses som försäkringens ägare redan från ingången av år 1973.*

2. förordning om ändring i förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt med de ändringar att

dels 6 § 4 mom. erhåller följande såsom *utskottets förslag* betecknade lydelse:

Kungl. Maj:ts förslag

Utskottets förslag

6 §

4 m o m. Har förmånstagare till pensionsförsäkring på grund av förmånstagarförordnandet uppburit försäkringsbelopp före försäkringstagarens död och äro omständigheterna sådana att försäkringstagaren icke vid utbetalning av motsvarande belopp till förmånstagaren skulle hava varit berättigad till avdrag för beloppet såsom för omkostnad eller periodiskt understöd, skall försäkringstagaren vara skattskyldig för beloppet. Vad nu sagts om försäkringstagaren skall äga motsvarande tillämpning i fråga om den som efter förvärv av försäkringen vid inkomstbeskattningen skall anses som dess ägare enligt vad nedan sägs.

Kungl. Maj:ts förslag

Har äganderätt till pensionsförsäkring övergått på fysisk person skall oavsett överlåtelsen försäkringstagaren under sin livstid vid inkomstbeskattningen anses som försäkringens ägare och även vara skattskyldig för utfallande belopp. Vad nu sagts skall dock ej gälla om äganderätten övergått på annan till följd av *försäkringstagarens* anställningsförhållande eller på grund av utmätning, ackord eller konkurs och ej heller om äganderätten övergått på grund av bodelning i anledning av hemskillnad eller äktenskapsskillnad och försäkringstagaren vid utbetalning till förvärvaren, motsvarande vad denne uppburit på grund av försäkringen, skulle hava varit berättigad till avdrag här för såsom för periodiskt understöd. Vad i detta stycke föreskrives angående försäkringstagaren skall även avse den som efter förvärv av försäkring skall anses som dess ägare vid inkomstbeskattningen.

Om särskilda skäl föreligga kan riksskatteverket på ansökan medgiva att den som förvärvat pensionsförsäkring skall anses som försäkringens ägare vid inkomstbeskattningen även i fall då överlåtaren enligt vad i föregående stycke sägs skall anses som ägare av försäkringen. Mot beslut, som riksskatteverket meddelat i sådant ärende, får talan icke föras.

dels ikraftträdandebestämmelserna erhåller följande såsom *utskottets förslag* betecknade lydelse:

Kungl. Maj:ts förslag

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas första gången vid 1974 års taxering.

1. Äldre bestämmelser gäller vid eftertaxering för år 1973 eller tidigare år.

Utskottets förslag

Har äganderätt till pensionsförsäkring övergått på fysisk person skall oavsett överlåtelsen försäkringstagaren under sin livstid vid inkomstbeskattningen anses som försäkringens ägare och även vara skattskyldig för utfallande belopp. Vad nu sagts skall dock ej gälla om äganderätten övergått på annan till följd av anställningsförhållande eller på grund av utmätning, ackord eller konkurs och ej heller om äganderätten övergått på grund av bodelning i anledning av hemskillnad eller äktenskapsskillnad och försäkringstagaren vid utbetalning till förvärvaren, motsvarande vad denne uppburit på grund av försäkringen, skulle hava varit berättigad till avdrag här för såsom för periodiskt understöd. Vad i detta stycke föreskrives angående försäkringstagaren skall även avse den som efter förvärv av försäkring skall anses som dess ägare vid inkomstbeskattningen.

Utskottets förslag

*Kungl. Maj:ts förslag**Utskottets förslag*

2. De nya bestämmelserna i 6 § 4 mom. andra stycket gäller endast beträffande överlåtelse av pensionsförsäkring som ägt rum efter den 31 december 1972.

3. Utan hinder av vad i 6 § 4 mom. andra stycket stadgas skall som försäkringens ägare anses den som genom överlåtelse från sin make förvärvat äganderätten till pensionsförsäkring före utgången av år 1973 och vid taxering åren 1971—1973 åtnjutit avdrag helt eller till övervägande del för de premier för försäkringen som erlagts under åren 1970—1972.

3. Utan hinder av vad i 6 § 4 mom. andra stycket stadgas skall som försäkringens ägare anses den som genom överlåtelse från sin make förvärvat äganderätten till pensionsförsäkring före utgången av år 1973 och vid taxering åren 1971—1973 åtnjutit avdrag helt eller till övervägande del för de premier för försäkringen som erlagts under åren 1970—1972. *Om överlåtelse av sådan pensionsförsäkring sker under år 1973 skall, i den mån yrkande därom framställs vid taxeringen, den make till vilken försäkringen överlåtes anses som försäkringens ägare redan från ingången av år 1973.*

3. lag om ändring i taxeringsförordningen (1956: 623);

B. avslår

1. motionen 1973: 138,

2. motionen 1973: 1972 i den mån den inte kan anses besvarad genom vad utskottet ovan anfört och hemställt.

Stockholm den 17 maj 1973

På skatteutskottets vägnar

ERIK BRANDT

Närvarande: herrar Brandt (s), Magnusson i Borås (m), Engkvist (s), Kristenson (s), Josefson i Arrie (c), Wärnberg (s), Larsson i Umeå (fp), Carlstein (s), Sundkvist (c), Wikner (s), Nilsson i Trobro (m), Stadling (s), Westberg i Hofors (s), Levin (fp) och Björk i Gävle (c).

Reservationer

1. av herrar Magnusson i Borås (m) och Nilsson i Trobro (m), vilka — under återopande av innehållet i motionen 1973: 1974 ansett att utskottet bort hemställa

A. att riksdagen i anledning av propositionen 1973: 120 och med bifall till motionen 1973: 1974 samt med avslag på motionerna 1973: 1972 och 1973: 1973 antar utskottets förslag till

1. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370) med de ändringar att

dels ingressen erhåller följande lydelse:

Härigenom förordnas, att 53 § 4 mom. och punkt 10 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen (1928: 370) skall ha nedan angivna lydelse.

dels den föreslagna ändringen av 46 § 2 mom. utgår,

dels ikraftträdandebestämmelserna erhåller följande lydelse:

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling. Äldre bestämmelser gäller beträffande överlåtelse av pensionsförsäkring som ägt rum före ikraftträdandet.

2. förordning om ändring i förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt med den ändringen att ikraftträdandebestämmelserna erhåller följande lydelse:

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling. Äldre bestämmelser gäller beträffande överlåtelse av pensionsförsäkring som ägt rum före ikraftträdandet.

3. lag om ändring i taxeringsförordningen (1956: 623);

B. avslår motionen 1973: 138.

2. av herrar Josefson i Arrie (c), Larsson i Umeå (fp), Sundkvist (c), Levin (fp) och Björk i Gävle (c), som ansett

dels att det avsnitt i utskottets yttrande på s. 11, som börjar med "I de" och slutar med "av försäkringsbeskattningen", bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen att rätten till avdrag för premie för makes P-försäkring bör slopas som en konsekvens av övergången till individuell beskattning. I de ovannämnda motionerna har emellertid inväntats att de föreslagna inskränkningarna i rätten till avdrag för premie för P-försäkring motverkar möjligheterna att ordna pensioneringen för make, som arbetar i andre makens jordbruk eller rörelse, dvs. i de fall makarna enligt gällande bestämmelser skall sambeskattas för den gemensamma arbetsinkomsten. Frågan om faktisk sambeskattning är f. n. under övervägande inom 1972 års skatteutredning. I avvaktan på det slut-

liga ställningstagandet till detta spörsmål anser utskottet i likhet med motionärerna i motionen 1973: 1973 att det av rättviseskäl är befogat att tills vidare bibehålla nuvarande regler om rätt till avdrag för premie för makes P-försäkring i de fall andre maken utfört arbete i den skattskyldiges jordbruk eller rörelse. Utskottet föreslår därför ett tillägg till 46 § 2 mom. kommunalskattelagen av denna innebörd. Härigenom är yrkandet i motionen 1973: 1973 tillgodosett.

Då den föreslagna inskränkningen i rätten till avdrag för premie för egen P-försäkring är ett nödvändigt komplement till slopande av avdragsrätten för makeägd försäkring, tillstyrker utskottet med ovan nämnda ändring de i propositionen föreslagna inskränkningarna i avdragsrätten för premie för P-försäkring och avstyrker således bifall till motionen 1973: 1974 i denna del. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla, att de föreslagna ändringarna är att betrakta som provisoriska i avvaktan på livförsäkringsskattekommitténs slutliga ställningstagande till den framtida utformningen av försäkringsbeskattningen.

dels att utskottet under punkten A 1 bort hemställa
att riksdagen

A. i anledning av propositionen 1973: 120 och motionen 1973: 1972 samt med bifall till motionen 1973: 1973 och med avslag på motionen 1973: 1974 antar de vid propositionen följande förslagen till

1. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370) med de ändringar att

dels 46 § 2 mom. erhåller följande såsom *reservanternas förslag* betecknade lydelse:

Utskottets förslag

Reservanternas förslag

46 §

2 m o m. I hemortskommunen — — — — — fråga är.

Har skattskyldig — — — — — eller underhållsbidraget.

Därest skattskyldig — — — — — nämnda tid.

Avdrag för — — — — — 18 år.

Avdrag för — — — — — paragraf åtnjutits.

Avdrag för avgift för pensionsförsäkring, som üges av den skattskyldiges make, får åtnjutas under förutsättning att den skattskyldige haft inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse, och att andre maken utfört arbete i förvärvskällan.

dels 53 § 4 mom. — — — (= utskottet s. 13—15) — — — år 1973.

